

Obsah

1. Stručný přehled patofyziologie krve	15
1.1. Původ krevních buněk a krvetvorba během intrauterinního období života (<i>K. Smetana</i>)	15
Období mezoblastové	15
Období hepatolienální	16
Období dřevňové krvetvorby	16
1.2. Diferenciace a zrání krevních buněk	16
1.2.1. Kmenové buňky	16
1.2.1.1. Totipotentní (pluripotentní) kmenové buňky	18
1.2.1.2. Progenitorové kmenové buňky	18
1.2.1.3. Prekurzorové kmenové buňky, diferenciace, zrání a programovaná smrt krevních buněk	20
1.2.2. Erytropoéza (<i>K. Jindrák</i>)	21
1.2.2.1. Vývoj červených krvinek z prekurzorové kmenové buňky, diferenciace a zrání erytroblastů	21
1.2.2.2. Abnormality zralých červených krvinek	23
1.2.2.3. Abnormality počtu červených krvinek v periferní krvi	24
1.2.3. Leukopoéza (<i>K. Smetana</i>)	24
1.2.3.1. Vývoj granulocytů z prekurzorové buňky, jejich diferenciace a zrání	24
1.2.3.2. Diferenciace monocytů z prekurzorové kmenové buňky a jejich vývoj	26
1.2.3.3. Vývoj lymfocytů	27
T-lymfocyty	28
B-lymfocyty	30
Non-T- a non-B-lymfocyty	30
1.2.4. Vývoj megakaryocytů a vznik krevních destiček – trombocytů	31
Krevní destičky – morfologie, funkce	31
1.3. Krvetvorné orgány v postnatálním období	33
1.3.1. Krvetvorná kostní dřevň, mikroskopická stavba ve vztahu ke krvetvorbě, uvolňování krevních buněk do krevního oběhu	33
Krvetvorná aktivita kostní dřevně a její regulace	34
1.3.2. Lymfopoetické orgány	35
1.3.2.1. Thymus	36

1.3.2.2. Kostní dřeň jako lymfopoetický orgán	37
1.3.2.3. Lymfatické uzliny	37
1.3.2.4. Slezina	38
1.3.2.5. Lymfatická tkáň ve sliznicích trubicových orgánů	39
1.4. Hemokoagulace (Z. Vorlová)	39
1.4.1. Úloha plazmatických koagulačních faktorů a jejich inhibitorů	40
Vnitřní systém	42
Zevní systém	42
Aktivace protrombinu	42
Inhibitory koagulačních faktorů	42
Inhibitory serinových proteáz	42
Inhibitory kofaktorů	43
1.4.2. Úloha fibrinolytických mechanismů	43
2. Základní vyšetření nemocného a obecná symptomatologie (L. Rosa)	44
2.1. Anamnéza	44
2.1.1. Rodinná anamnéza	44
2.1.2. Osobní anamnéza	44
2.2. Obecná symptomatologie	46
2.3. Fyzikální vyšetření	48
3. Vyšetřovací metody v hematologii (L. Rosa, T. Kozák, E. Gregora, R. Pytlík) ..	51
3.1. Krevní obraz	51
3.1.1. Technika odběru	51
3.1.2. Součásti krevního obrazu	52
3.1.3. Automatické stanovení krevního obrazu	53
3.1.4. Normální hodnoty krevního obrazu	54
3.2. Hemokoagulační vyšetření	56
Aktivovaný parciální tromboplastinový čas (aPTT)	56
Protrombinový (Quickův) čas (PT)	56
Trombinový čas (TT)	57
Počet destiček	57
Krvácivost (Dukeův čas)	57
Speciální testy	57
3.3. Cytologie kostní dřene	58
3.4. Trepanobiopsie kostní dřene	59
3.5. Další histologická vyšetření	59
Lymfatická uzlina	59
Slezina	59
3.6. Doplňková vyšetření	60
3.6.1. Biochemické vyšetření	60
Sedimentace erytrocytů	60

CRP (C-reaktivní protein)	60
ELFO (elektroforéza bílkovin)	60
I-ELFO (imunoelektroforéza bílkovin)	60
Kyselina močová	61
Sérové železo	61
Sérový feritin	61
Transferin	61
Celková vazebná kapacita transferinu pro železo	62
Saturace transferinu	62
3.6.2. Alkalická fosfatáza v leukocytech	62
3.6.3. Hladina vitamínu B12 a kyseliny listové	62
3.6.4. Sérologická vyšetření	62
3.7. Speciální vyšetření	62
3.8. Zobrazovací vyšetření	64
3.9. Invazivní vyšetření	64
4. Krevní přípravky a principy hemoterapie (T. Kozák)	65
4.1. Krevní přípravky, jejich výroba, skladování a indikace k použití	65
Plná krev	65
4.1.1. Erytrocyty	66
4.1.2. Trombocyty z »buffy coatu« (z 1 odběru)	66
4.1.3. Trombocyty z aferézy	67
4.1.4. Granulocyty z plné krve	67
4.1.5. Granulocytové koncentráty od jednoho dárce z leukaferézy	67
4.1.6. Čerstvě zmražená plazma	67
4.1.7. Koncentráty jednotlivých koagulačních faktorů	68
4.1.8. Shrnutí indikací pro použití jednotlivých krevních přípravků	68
4.2. Předtransfúzní vyšetření, rizika a komplikace v souvislosti s podáváním krevních přípravků	69
4.2.1. Předtransfúzní vyšetření, vyšetření kompatibility (zkoušky slučitelnosti)	69
4.2.2. Postup při aplikaci erytrocytů na klinickém oddělení	70
4.2.3. Převod dalších krevních přípravků	71
4.2.4. Bezprostřední komplikace v souvislosti s transfúzí krevních přípravků	71
5. Hlavní syndromy v hematologii	74
5.1. Anemický syndrom (R. Pytlík)	74
Hloubka anémie	74
Rychlost vzniku anémie	74
Věk a přidružené choroby	74
Příznaky anemického syndromu	74
Zdánlivá anémie	75
5.2. Uzlinový syndrom	76

Věk pacienta	76
Místo postižení	76
Symetrie	78
Citlivost, velikost a konzistence	78
Zarudnutí okolní kůže, lymfangitida	78
5.3. Splenomegalie (<i>T. Kozák</i>)	79
5.3.1. Vyšetření sleziny	79
5.3.2. Vyšetření příčin splenomegalie	80
5.3.3. Hypersplenismus	80
5.3.4. Asplenické stavy	81
5.4. Hemoragická diatéza	81
Příčiny krvácení, jejich pravděpodobnost a rozdíly v symptomatologii	82
Anamnéza u hemoragické diatézy	82
Fyzikální vyšetření u hemoragické diatézy	84
6. Přehled chorob krevního systému	85
6.1. Anémie	85
6.1.1. Definice (<i>K. Indrák</i>)	85
6.1.2. Patofyziologická klasifikace anémií	85
6.1.3. Morfologická klasifikace anémií (<i>V. Ščudla</i>)	87
6.1.4. Anémie z poruchy proliferace a diferenciací v erytroidní populaci (<i>K. Indrák</i>)	87
6.1.4.1. Čistá aplazie červené řady	87
6.1.4.2. Kongenitální dyserytropoetické anémie (CDA)	89
6.1.4.3. Poznámky o příslušnosti aplastické anémie a myelodysplastického syndromu	89
6.1.5. Anémie z poruchy syntézy hemu (<i>V. Ščudla</i>)	89
6.1.5.1. Anémie z nedostatku železa	89
6.1.5.2. Vrozené a získané sideroblastové anémie	94
Získané sideroblastové anémie	94
6.1.5.3. Megaloblastové anémie	95
Perniciózní anémie	96
Ostatní megaloblastové anémie	98
6.1.6. Anémie z poruchy syntézy globinu – hemoglobinopatie (<i>K. Indrák</i>)	99
6.1.6.1. Talasémie	99
Beta-talasémie	99
Alfa-talasémie	100
6.1.6.2. Strukturální varianty hemoglobinu	101
Hemoglobin S (srpkovitá anémie)	101
6.1.7. Hemolytická onemocnění	102
6.1.7.1. Korpuskulární hemolytické anémie	102
Membránové korpuskulární hemolytické anémie	102

Paroxysmální noční hemoglobinurie	104
Enzymopatické hemolytické anémie	104
6.1.7.2. Extrakorpuskulární hemolytické anémie	106
Aloimunitní HA	106
Autoimunitní hemolytické anémie (AIHA)	106
Imunitní hemolytická anémie způsobené léky	107
Extrakorpuskulární neimunitní hemolytická anémie	108
6.1.8. Anémie z krevních ztrát	108
6.1.8.1. Akutní posthemoragická anémie	108
6.1.8.2. Chronická posthemoragická anémie	110
6.1.9. Anémie ze sdružených příčin – anémie chronických chorob	110
Anémie u endokrinních onemocnění	111
Anémie u chronických jaterních chorob	112
Anémie u chorob ledvin	112
Anémie v těhotenství	112
6.1.10. Diagnostický přístup k nemocnému s anémií (<i>V. Ščudla</i>)	113
6.2. Nedostatečnost kostní dřeně	116
6.2.1. Základní pojmy a definice (<i>T. Kozák</i>)	116
6.2.2. Aplastická anémie	117
6.2.2.1. Získaná aplastická anémie	117
6.2.3. Fanconiho anémie	119
6.2.4. Myelodysplastické syndromy (<i>R. Neuwirthová</i>)	119
6.2.4.1. Definice, charakteristika, patogeneze a epidemiologie	119
6.2.4.2. Klasifikace	120
6.3. Nemaligní onemocnění sdružená s abnormalitami leukocytů, lymfadenopatií a splenomegalií (<i>T. Kozák</i>)	123
6.3.1. Neutrofilie	123
Leukemoidní reakce	124
6.3.2. Neutropenie a syndrom agranulocytózy	124
Syndrom agranulocytózy (agranulocytóza)	125
Cyklická neutropenie	126
Kvalitativní poruchy granulocytů	126
6.3.3. Eozinofilie	126
Löfllerův syndrom	127
Syndrom plicních infiltrátů a eozinofilie (PIE syndrom)	127
6.3.4. Bazofilie	127
Systémová mastocytóza	128
6.3.5. Monocytóza	128
6.3.6. Lymfocytóza	128
6.3.7. Lymfopenie	129
6.3.8. Histiocytové syndromy	129
Histiocytóza z Langerhansových buněk (HLB; histiocytóza X)	130

Histiocytóza z non-Langerhansových buněk	131
Maligní histiocytóza	131
6.4. Maligní onemocnění krve a krvetvorných orgánů	131
6.4.1. Epidemiologie maligních onemocnění krvetvorby	131
6.4.2. Etiologie hematologických malignit	133
6.4.3. Patofyziologie hematologických malignit	134
Kinetika buněk nádorové populace	134
Maligní transformace a proliferace na molekulární úrovni, onkogeny	135
6.4.4. Klasifikace hematologických malignit	136
Přehled rozdělení hematologických malignit	136
6.4.5. Terapie hematologických malignit	137
6.4.5.1. Cytostatická terapie	137
Stručný přehled cytostatik podle účinku	137
6.4.5.2. Transplantace krvetvorných buněk	138
Transplantace kostní dřeně	138
Transplantace periferních kmenových buněk	138
Transplantace pupečnickové krve	139
Přípravný režim (conditioning)	139
Alogenní transplantace od příbuzného dárce (sourozence)	139
Alogenní transplantace od alternativních dárců	140
Autologní transplantace	140
6.4.5.3. Podpůrná léčba	141
6.4.6. Akutní myeloblastová (myeloidní) leukémie	141
6.4.7. Akutní lymfoblastová leukémie	145
6.4.8. Chronická myeloidní leukémie a neleukemické myeloproliferační choroby ...	148
6.4.8.1. Chronická myeloidní leukémie	148
Varianty CML	149
6.4.8.2. Polycythaemia vera (pravá polycytémie)	150
Relativní polyglobulie	152
Sekundární polyglobulie	153
6.4.8.3. Myelofibróza s myeloidní metaplazií (syndrom myelofibrózy)	153
6.4.8.4. Esenciální trombocytémie	155
6.4.9. Chronická lymfatická leukémie (chronická lymfadenóza)	157
6.4.9.1. Varianty chronické lymfatické leukémie	159
Chronická lymfatická leukémie z T-buněk (T-CLL)	159
Prolymfocytová leukémie (PLL)	159
6.4.9.2. Leukémie s vlasatými buňkami	159
6.4.10. Maligní lymfomy	161
6.4.10.1. Hodgkinova nemoc (<i>J. Marková, R. Pytlík</i>)	161
6.4.10.2. Nehodgkinské lymfomy (<i>R. Pytlík</i>)	164
Popisy klinických jednotek	167

6.4.11. Imunoproliferační onemocnění (<i>E. Gregora</i>)	169
6.4.11.1. Monoklonální gamapatie	169
6.4.11.2. Monoklonální gamapatie nejasného významu	169
6.4.11.3. Myelom	170
Standardní chemoterapie	176
Vysokodávkovaná chemoterapie s podporou autologní transplantace kmenových hemopoetických buněk	176
Alogení transplantace kmenových hemopoetických buněk	176
Interferon a	176
Radioterapie	177
Podpůrná léčba	177
6.4.11.4. Waldenströmova makroglobulinémie	177
6.4.11.5. Choroba z těžkých řetězců	178
6.4.11.6. Kryoglobulinémie	178
6.5. Poruchy hemostázy a hemokoagulace (<i>Z. Vorlová</i>)	179
6.5.1. Vrozené krvácivé choroby (koagulopatie)	179
6.5.1.1. Hemofilie	179
6.5.1.2. Von Willebrandova choroba	182
6.5.1.3. Ostatní vrozené krvácivé choroby	183
Nedostatek F XI	183
Nedostatek F VII	183
Nedostatek F X	183
Nedostatek F V a kombinovaný defekt F V a F VIII	184
Hypofibrinogémie a afibrinogémie	184
Deficit F XIII	184
6.5.2. Získané krvácivé choroby	184
6.5.2.1. Diseminovaná intravaskulární koagulace (DIC)	185
6.5.2.2. Získané inhibitory	187
6.5.2.3. Jaterní choroby a poruchy vitamínu K	188
6.5.2.4. Trombotická trombocytopenická purpura (TTP), hemolyticko-uremický syndrom	189
6.5.3. Poruchy hemostázy z destičkových příčin	189
6.5.3.1. Trombocytopenie	190
Idiopatická trombocytopenická purpura (ITP)	190
Jiné imunitní trombocytopenie	190
6.5.3.2. Trombocytopatie	191
Bernardův-Soulierův syndrom	191
Pseudo-von Willebrandova choroba	191
Glanzmannova trombastenie	191
»Storage pool deficiency«	191
6.5.3.3. Trombocytóza	192
6.5.4. Vaskulární purpury	192

6.5.5. Trombofilie	192
7. Mezioborová problematika v hematologii (R. Pytlík)	195
7.1. Hematologické projevy jaterních onemocnění a alkoholismu	195
7.2. Hematologické komplikace onemocnění ledvin	196
7.3. Hematologická problematika kardiovaskulárních chorob	197
Kardiopulmonální bypass (KPB)	197
7.4. Hematologická problematika onkologických pacientů	197
7.5. Hematologická problematika chronických zánětlivých onemocnění	198
7.6. Hematologická problematika těhotenství	199
8. Preventivní péče v hematologii (R. Pytlík, Z. Vorlová)	201
8.1. Anémie	201
8.2. Hemoglobinopatie a vrozené koagulační poruchy	202
8.3. Hematologické malignity	203
8.4. Sekundární solidní nádory u hematologických pacientů	204
Zkratky	205
Literatura	209
Rejstřík	211